

Η θέση μου για την έρευνα και την αξιοποίηση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων

Αθήνα, 2 Οκτωβρίου 2019

Χθες κλήθηκα να τοποθετηθώ στη Βουλή των Ελλήνων επί σχεδίων νόμων που αφορούν κύρωση συμβάσεων που είχαν υπογραφεί από την προηγούμενη κυβέρνηση, για παραχώρηση δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην ευρύτερη περιοχή του Ιονίου και της δυτικής Ελλάδας.

Γνωρίζω ότι το ζήτημα απασχολεί πολλούς συμπατριώτες μας στην Κεφαλονιά και την Ιθάκη.

Η κύρωση των συμβάσεων αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος έρευνας και δυναμικής αξιοποίησης ενεργειακών πόρων στη χώρα μας. Όπως γνωρίζετε είχε ήδη κυρωθεί αντίστοιχη σύμβαση για το δυτικό Πατραϊκό κόλπο, η οποία αφορά άμεσα το νομό Κεφαλονιάς και Ιθάκης.

Λόγω του χρονικού περιορισμού των πέντε λεπτών της ομιλίας μου στη Βουλή, θεωρώ απαραίτητο να αναπτύξω τους βασικούς λόγους που διαμορφώνουν την άποψή μου επάνω στο ζήτημα αυτό.

1. Προστασία του Περιβάλλοντος

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι το κύριο ζήτημα που απασχολεί πολλούς συμπολίτες μας στην Κεφαλονιά και την Ιθάκη, ζήτημα για το οποίο είχα και εγώ ανησυχίες.

Ωστόσο, οι έως τώρα εμπειρίες από εξορύξεις στον ευρωπαϊκό και ελληνικό χώρο (Πρίνος) είναι θετικές. Οι χώρες της ΕΕ είναι το παγκόσμιο παράδειγμα για την προστασία και την διαχείριση του περιβάλλοντος.

Ειδικότερα στην περιοχή της Θάσου και της Καβάλας, μετά από 40 χρόνια εξορύξεων με ήδη ξεπερασμένες τεχνολογίες, ούτε ατύχημα προέκυψε, ούτε υπάρχει ένδειξη επιβάρυνσης του θαλασσιού οικοσυστήματος. Επιπλέον, η τουριστική βιομηχανία της περιοχής συνυπάρχει αρμονικά και αναπτύσσεται μαζί με την εξορυκτική δραστηριότητα.

Σε σχετική έρευνα στον Πατραϊκό κόλπο διαπιστώθηκε ότι η ηχητική όχληση των θαλασσιών θηλαστικών από τις έρευνες για υδρογονάνθρακες, δεν είναι μεγαλύτερη από άλλες δραστηριότητες, όπως η ναυσιπλοΐα ή οι ιχθυοκαλλιέργειες. Εξάλλου οι διεθνείς τεχνολογικές εξελίξεις προσφέρουν όλο και πιο ασφαλείς μεθόδους έρευνας και εξόρυξης. Η ασφάλεια θα αυξάνεται μαζί με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Σήμερα

για κάθε 170 γεωτρήσεις μεγάλου βάθους, η διαρροή στη θάλασσα είναι μόλις ένα βαρέλι πετρελαίου.

Φυσικά δεν μπορούμε να επαναπαυτούμε στην τεχνολογική πρόοδο. Για αυτό το λόγο υπάρχει πλήρης θεσμική κάλυψη της κρίσιμης πτυχής της περιβαλλοντικής προστασίας σε τρία επίπεδα.

Στο πρώτο επίπεδο βρίσκονται οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπου καταγράφονται οι πιθανοί κίνδυνοι και εξειδικεύονται τα μέτρα προστασίας. Καταγράφονται οι μηχανισμοί παρακολούθησης, τα σχέδια εκτάκτου ανάγκης, η διαδικασία παρακολούθησης (δειγματοληψίες, αναλύσεις νερού και εδάφους, παρακολούθηση σεισμικής δραστηριότητας κλπ) καθώς και το πλαίσιο συνεργασίας των επενδυτικών φορέων με τις κρατικές και ευρωπαϊκές υπηρεσίες ελέγχου.

Στο δεύτερο επίπεδο είναι γνωστό ότι όχι μόνο συντάχθηκε Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αλλά έχουν ήδη ενταχθεί σε αυτή **πρόσθετοι όροι** προστασίας του περιβάλλοντος, που προέκυψαν μετά από τη δημόσια διαβούλευση που προηγήθηκε. Αυτή είναι μια διαδικασία που δεν πρέπει να σταματήσει ώστε συνεχώς το θεσμικό πλαίσιο να εμπλουτίζεται, όπως άλλωστε προβλέπεται.

Στο τρίτο επίπεδο, οι περιβαλλοντικές προϋποθέσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι οι αυστηρότερες διεθνώς και δεν προσφέρεται καλύτερο πλαίσιο για την Ελλάδα. Οι οδηγίες **Seveso I** (82/501/ΕΟΚ) και **Seveso II** (96/82/ΕΚ) «για την πρόληψη βιομηχανικών ατυχημάτων» με τις οποίες είχε εναρμονιστεί το ελληνικό δίκαιο, εγγυόνται ότι η Ελλάδα έχει ενσωματώσει ήδη θεσμική παράδοση δεκαετιών για την ασφαλή διαχείριση ενός μεγάλου βιομηχανικού προγράμματος, με βάση και την τεχνογνωσία από τις εξορύξεις του Πρίνου. Σήμερα ισχύει η τελευταία αναθεώρηση, η **Seveso III** (2012/18/ΕΕ), με την οποία δίνεται πρόσθετη βαρύτητα στην ενημέρωση του κοινού, στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στη δημόσια διαβούλευση και στις επιθεωρήσεις.

Επιπλέον, η ΕΕ έχει εκδώσει ειδική αναθεωρημένη οδηγία «για την ασφάλεια των υπεράκτιων εργασιών πετρελαίου και φυσικού αερίου» (2013/30/ΕΕ) με την οποία μεταξύ άλλων μεταφέρεται η ευθύνη για το κόστος πρόληψης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος στον φορέα εκμετάλλευσης. Στην περίπτωση που καταγράφεται άμεση απειλή περιβαλλοντικής ζημιάς, ή όταν προκληθεί ζημιά, ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεώνεται να λάβει τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης. Η οδηγία 2013/30/ΕΕ προβλέπει επίσης ότι τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που επηρεάζονται ή έχουν έννομο συμφέρον καθώς και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις οποίες αναγνωρίζεται έννομο συμφέρον, μπορούν να υποβάλλουν στην αρμόδια αρχή αιτήματα ανάληψης δράσης αποκατάστασης.

Οι οδηγίες αυτές είναι μέρος του ελληνικού δικαίου, είναι προσβάσιμες στα ελληνικά στο διαδίκτυο και κάθε πολίτης μπορεί να τις διαβάσει.

Θεωρώ ότι είναι χρήσιμος ένας ισχυρός δημόσιος μηχανισμός συνεχούς ελέγχου και παρατήρησης των εξορυκτικών δραστηριοτήτων. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των οργανώσεων που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος σε αυτό το μηχανισμό είναι απαραίτητη, όχι απλά επιθυμητή. Το ίδιο είναι επιθυμητό να συμβεί σε κάθε τομέα προστασίας τους περιβάλλοντος. Από τις παράνομες χωματερές και τις δασικές πυρκαγιές, έως την απόρριψη στη θάλασσα οικιακών ή βιομηχανικών αποβλήτων και την ελλιπή δράση για την αειφορία της θαλάσσιας ζωής και αλιείας.

2. Σεισμοί και εξορύξεις

Σχετικά με τη σεισμικότητα της περιοχής και τις εξορύξεις, δεν θα είναι η Ελλάδα η πρώτη χώρα μεγάλης σεισμικότητας όπου διεξάγονται εξορύξεις στη θάλασσα. Παγκοσμίως τα διεθνή ατυχήματα σε θαλάσσιες εξορύξεις αφορούν δυστυχήματα ναυσιπλοΐας, αστοχίες υλικού και πλημμυλή τήρηση των πρωτοκόλλων ασφαλείας, όχι ατυχήματα λόγω σεισμών.

Για όσα χρόνια διαρκέσει η ερευνητική και εξορυκτική δραστηριότητα προβλέπεται μηχανισμός συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης του κινδύνου, όπως ορίζει η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η Ελλάδα διαθέτει άλλωστε διαχρονικά κορυφαίο ανθρώπινο δυναμικό, επιστημονικούς φορείς και τεχνογνωσία για την παρατήρηση της σεισμικής δραστηριότητας και αυτό το πλεονέκτημα πρέπει να αξιοποιηθεί.

Σε μελέτη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικής Έρευνας (EPRS) για την εξόρυξη υδρογονανθράκων στην ανατολική Μεσόγειο (*New technologies for Eastern Mediterranean offshore gas exploration*) γίνονται συγκεκριμένες συστάσεις για τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να υιοθετηθούν και τον εκσυγχρονισμό του ρυθμιστικού πλαισίου, ωστόσο δεν αποθαρρύνονται οι έρευνες.

3. Περιβάλλον και διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας

Η Ελλάδα λόγω των διεθνών υποχρεώσεών της στο πλαίσιο του ΟΗΕ και της ΕΕ, υποχρεούται να μειώσει την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου με βάση μετρήσιμους στόχους. Αυτό θα επιτευχθεί μεταξύ άλλων και με το κλείσιμο των ρυπογόνων μονάδων καύσης λιγνίτη. Ένα ενεργειακό μείγμα στο οποίο το φυσικό αέριο θα έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στις επόμενες τρεις δεκαετίες, στη θέση του λιγνίτη, ήδη αποτελεί μεγάλο βήμα για την προστασία του περιβάλλοντος και τη συμβολή της χώρας μας στην παγκόσμια προσπάθεια.

Το ελληνικό πρόγραμμα έρευνας και δυναμικής αξιοποίησης υδρογονανθράκων αποτελεί υπολογισμένο μέρος μιας μεταβατικής διαδικασίας κατά την οποία η Ελλάδα θα βρίσκεται αδιαπραγμάτευτα στην παγκόσμια πρωτοπορία για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως τόνισε και ο Πρωθυπουργός από το βήμα της πρόσφατης συνόδου του ΟΗΕ για το κλίμα.

Δεν πρέπει επίσης να παραβλέπουμε ότι έντονες κοινωνικές αντιδράσεις υπάρχουν για οποιαδήποτε μορφή ενεργειακής παραγωγής γίνεται στην Ελλάδα. Δυστυχώς καμία μορφή ενέργειας δεν είναι εντελώς «καθαρή». Ακόμα και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουν σε κάποιο βαθμό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, αλλά και περιορισμένη εφαρμογή σε κομβικούς τομείς όπως οι αερομεταφορές και η βιομηχανία.

Καμία ανθρώπινη δραστηριότητα δεν έχει μηδενικό αποτύπωμα στο περιβάλλον. Πάντοτε υπάρχει ο παράγοντας του καταστροφικού φυσικού φαινομένου. Ωστόσο οι βασικές αρνητικές επιπτώσεις των θαλασσιών εξορύξεων αφορούν κυρίως το ενδεχόμενο ατυχήματος. Αντίθετα η ζημιά στο περιβάλλον και την υγεία των πολιτών από την υπάρχουσα ενεργειακή παραγωγή με βασικό στοιχείο την καύση λιγνίτη, είναι δεδομένη και καθημερινή, δεν αφορά απλώς ατυχήματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η πρόσφατη κατολίσθηση 80 εκατομμυρίων κυβικών στο Αμύνταιο λόγω του ορυχείου λιγνίτη, οι εγκαταλείψεις οικισμών ή έργα με τεράστιο περιβαλλοντικό αποτύπωμα όπως εκτροπές μεγάλων ποταμών για δημιουργία υδροηλεκτρικών φραγμάτων.

4. Εθνική ανεξαρτησία

Η Ελλάδα είναι σήμερα μια χώρα που έχει ανάγκη να εισάγει ενέργεια για να καλύψει τις ανάγκες της. Το ίδιο συνέβαινε ακόμα στα χρόνια αποβιομηχάνισης και οικονομικής κρίσης που ζήσαμε. Όση ενέργεια παράγεται στην Ελλάδα, καθώς και η ενεργειακή μας ασφάλεια, βασίζεται στην καύση λιγνίτη χαμηλής ποιότητας, με βαρύτερες συνέπειες για την υγεία των πολιτών και για το περιβάλλον. Ωστόσο η Ελλάδα στα πλαίσια των διεθνών περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της, οφείλει να κλείσει σταδιακά στα επόμενα χρόνια τις λιγνιτικές της μονάδες.

Όσον αφορά το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο, **εισάγουμε σχεδόν το 100% των αναγκών της χώρας**, με αποτέλεσμα την οικονομική επιβάρυνση κάθε ελληνικής οικογένειας καθώς και γεωπολιτικές εξαρτήσεις.

Το δίλλημα είναι καθαρό.

Θα συνεχίσουμε να εισάγουμε ενέργεια και εμμέσως να ενισχύουμε χώρες με «γκρίζες» γεωπολιτικές επιδιώξεις ακόμα και σε βάρος της Ελλάδας, με όλο και αυξανόμενο ρυθμό;

Στην εποχή μετά το λιγνίτη θέλουμε μια **χώρα εξαρτημένη** ή μια **χώρα ανεξάρτητη**;

Η απάντηση είναι αυτονόητη σε αυτό το δίλλημα.

5. Ενεργειακή Ασφάλεια

Στην εποχή μετά το λιγνίτη, με βάση το γεγονός ότι δεν υπάρχει ακόμα τεχνολογία που να καθιστά συμφέρον και ασφαλές ένα ενεργειακό μείγμα βασισμένο σε

ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τουλάχιστον έως το 2050, καλούμαστε να βρούμε λύσεις. Λύσεις ώστε μέχρι τότε οι ελληνικές οικογένειες και επιχειρήσεις όχι απλά να έχουν ηλεκτρικό ρεύμα, αλλά να το έχουν και σε τιμές ανταγωνιστικές. Σε όλα τα σενάρια έως το 2050, το φυσικό αέριο έχει καθοριστική συμμετοχή στο παγκόσμιο μείγμα παραγωγής ενέργειας. Ήδη κατασκευάζονται στην Ελλάδα μεγάλες βιομηχανικές μονάδες παραγωγής ενέργειας από, εισαγόμενο σήμερα, φυσικό αέριο.

Όσοι θεωρούν ότι δεν πρέπει να αξιοποιηθούν οι ελληνικοί ενεργειακοί πόροι, οφείλουν να απαντήσουν:

Από που θα προμηθεύεται ενέργεια η Ελλάδα μετά την εποχή του λιγνίτη;

Με τι είδους ενέργεια θα καλυφθεί το μεγάλο κενό στην εθνική παραγωγή;

Με τι οικονομική επιβάρυνση, τι όρους και τι είδους εξαρτήσεις θα συνοδεύεται αυτή η επιπλέον εισαγωγή ενέργειας;

Οποιαδήποτε απάντηση υπερτερεί της εθνικής παραγωγής και απαντά στα παραπάνω (οικονομικά, περιβαλλοντικά και γεωπολιτικά), είναι καλοδεχούμενη. Πεποίθησή μου είναι ότι δεν υπάρχει εύκολη απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα. Η εθνική παραγωγή είναι η ασφαλέστερη επιλογή για τη χώρα.

Είναι αυτονόητη η επιλογή της Ελλάδας να αξιοποιήσει τους ενεργειακούς της πόρους, αν προκύψουν εμπορεύσιμες ποσότητες από τις έρευνες. Διαιώνιση των εισαγωγών φυσικού αερίου σημαίνει αυτόματη επιβάρυνση του προϋπολογισμού και ακριβότερη ενέργεια.

6. Γεωπολιτική διάσταση

Η Ελλάδα διανύει μια ιστορική περίοδο κατά την οποία καλείται να υπερασπιστεί τα κυριαρχικά δικαιώματά της: στην ανατολική Μεσόγειο, στο Αιγαίο, στο Λιβυκό πέλαγος. Η επιλογή της αδράνειας, η μη άσκηση των δικαιωμάτων μας στο Ιόνιο, αποδυναμώνει τη διεθνή και εσωτερική αξιοπιστία των επιχειρημάτων μας για δικαιώματά μας που αμφισβητούνται σε άλλες θαλάσσιες περιοχές του ελληνικού χώρου. Δικαιώματα που αφορούν όχι απλά τους υδρογονάνθρακες και την οικονομία, αλλά την ίδια τη γεωπολιτική μας επιβίωση.

Η ακύρωση του ενεργειακού προγράμματος στο Ιόνιο και την Κρήτη, ανοίγει το δρόμο για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων της ανατολικής Μεσογείου από άλλες χώρες. Η ενέργεια και οι αγωγοί μεταφοράς της, δεν είναι μόνο οικονομικό ή κοινωνικό αγαθό. Δυστυχώς αποτελούν ακόμα και μέσο γεωπολιτικού εκβιασμού μιας χώρας από μια άλλη.

Το πραγματικό δίλλημα είναι αν οι υδρογονάνθρακες του ελληνικού χώρου θα αξιοποιηθούν από την Ελλάδα, μια ευρωπαϊκή, ειρηνική χώρα που θα εφαρμόσει τις αυστηρότερες περιβαλλοντικές προδιαγραφές ή αν θα αξιοποιηθούν σε ένα πλαίσιο εκτός της ΕΕ στο οποίο η ενέργεια μετατρέπεται σε μέσο γεωπολιτικών εκβιασμών και βάζει σε κίνδυνο την ειρήνη και το περιβάλλον στην περιοχή μας.

7. Κυπριακή Δημοκρατία

Το ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου και η συνέχισή του αποτελεί ζήτημα εθνικής κυριαρχίας για την Κυπριακή Δημοκρατία. Τυχόν ακύρωσή του με την απειλή χρήσης βίας εκ μέρους της Τουρκίας, σημαίνει εγκατάλειψη της Κύπρου στις εκάστοτε διαθέσεις της Τουρκίας. Ο εθνικός στόχος η Κύπρος να αξιοποιήσει τα ενεργειακά αποθέματά της και να εξάγει ενέργεια στην ΕΕ, διευκολύνεται μέσω συνεργειών με άλλες χώρες.

Ένα επιτυχημένο ελληνικό ενεργειακό πρόγραμμα ενισχύει την οικονομική βιωσιμότητα της περιοχής της ανατολικής Μεσογείου ως εναλλακτικού ενεργειακού προμηθευτή της ΕΕ και σταθεροποιεί τους δεσμούς και την κοινή δέσμευση των χωρών της ανατολικής Μεσογείου έναντι των μεθόδων που η Τουρκία χρησιμοποιεί για τις επιδιώξεις της.

Δεν είναι τυχαίο ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις της Κύπρου στηρίζουν το ενεργειακό της πρόγραμμα. Προς τιμήν τους, ανάλογη ευθύνη επέδειξαν αντίστοιχα τόσο η προηγούμενη ελληνική κυβέρνηση, όσο και η προηγούμενη περιφερειακή αρχή Ιονίων Νήσων.

8. Η πραγματικότητα στην ανατολική Μεσόγειο

Η έρευνα για την αξιοποίηση υδρογονανθράκων στην Μεσόγειο είναι μια πραγματικότητα που ξεπερνάει πλέον την Ελλάδα.

Θαλάσσιες εξορύξεις διεξάγονται σε μεγάλη κλίμακα από την **Ιταλία** ήδη για αρκετά χρόνια. Η **Κροατία** έχει ξεκινήσει ανάλογο ενεργειακό πρόγραμμα. Ομοίως το **Μαυροβούνιο** και η **Αλβανία**.

Στην ανατολική Μεσόγειο η **Κύπρος**, το **Ισραήλ** και η **Αίγυπτος** προορίζονται να προμηθεύουν την Ευρώπη με ενέργεια από τα θαλάσσια κοιτάσματά τους. Η **Τουρκία** έχει ξεκινήσει δικό της πρόγραμμα εξορύξεων στη θάλασσα. Όμοιες φιλοδοξίες έχει ο **Λίβανος**, ακόμα και η **Παλαιστίνη**.

Η γειτονική **Λιβύη** είναι μέσα στις 10 μεγαλύτερες πετρελαιοπαραγωγούς του πλανήτη και έχει πλήθος εγκαταστάσεων στις ακτές της, απέναντι από την Κρήτη, που λειτουργούν εν μέσω εμφυλίου πολέμου.

Ακόμα και στον Εύξεινο Πόντο, στο μέλλον είναι δεδομένη η έρευνα και αξιοποίηση μεγάλων κοιτασμάτων στη θάλασσα, όπως ετοιμάζονται να κάνουν η **Ρουμανία** και η **Βουλγαρία** σε ήδη βεβαιωμένα θαλάσσια κοιτάσματα.

Αν κινδυνεύει η Μεσόγειος θάλασσα, σίγουρα δεν είναι από το υψηλών περιβαλλοντικών προδιαγραφών ενεργειακό πρόγραμμα μιας χώρας της ΕΕ, όπως η Ελλάδα. Σε αντίθεση περίπτωση θα μοιάζουμε απλά με μια απομονωμένη νησίδα,

μοιραζόμενοι ούτως ή άλλως τον όποιο κίνδυνο, αλλά χωρίς κανένα κέρδος για τη χώρα και τους πολίτες της.

9. Σημασία του πετρελαίου για την εθνική οικονομία

Όσον αφορά στο πετρέλαιο, είναι ένας πόρος που δεν χρησιμοποιείται μόνο για τη ρυπογόνο παραγωγή ενέργειας και την αυτοκίνηση. Το πετρέλαιο είναι η πρώτη ύλη για πλήθος στοιχείων του υλικού μας πολιτισμού: οικοδομικά υλικά, καλλυντικά, μελάνια, χρώματα, πλαστικά, σωλήνες, γεωργικά προϊόντα, λιπάσματα, απορρυπαντικά, αεροπορικά καύσιμα, είδη ρουχισμού, είδη συσκευασίας κλπ. Γενικώς σε όλο το φάσμα της βιομηχανικής παραγωγής.

Όλοι χρησιμοποιούμε πετρέλαιο καθημερινά και με διάφορους τρόπους, όποια θέση και αν έχουμε υπέρ ή κατά της εξόρυξής του.

Άρα το πετρέλαιο αφορά άμεσα την βιομηχανική παραγωγή της χώρας και την οικονομία σε όλο το εύρος της για πολλά ακόμα χρόνια. Αφορά τον ίδιο τον τρόπο ζωής μας για πολλές δεκαετίες ακόμα, όσο κι αν ευχόμαστε σήμερα την μείωση της χρήσης του. Θεωρώ ότι όλοι συμφωνούμε πως ένας τόσο κρίσιμος ορυκτός πόρος, είναι προτιμότερο να παράγεται και να διυλίζεται στην Ελλάδα, παρά να εισάγεται.

10. Πίστη στη χώρα μας και στις δυνατότητές μας

Σε κάθε περίπτωση δεν καλούμαστε να «ανακαλύψουμε τον τροχό». Φυσικά υπάρχουν τα αρνητικά παραδείγματα αξιοποίησης υδρογονανθράκων, τόσο σε επίπεδο περιβάλλοντος, όσο και σε επίπεδο κοινωνίας, κυρίως σε χώρες του λεγόμενου «τρίτου κόσμου». Υπάρχουν όμως και οι καλές διεθνείς πρακτικές, τα παραδείγματα και οι χώρες με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο. Υπάρχουν χώρες που βάσισαν την ανάπτυξη και το ισχυρό κοινωνικό τους κράτος στην ορθή περιβαλλοντικά και κοινωνικά αξιοποίηση των ενεργειακών τους πόρων, όπως η Νορβηγία.

Δεν έχω την άποψη ότι η Ελλάδα πρέπει να αντιμετωπίζει τον εαυτό της ως χώρα ελάχιστου παρονομαστή, ανίκανη να ακολουθήσει καλές διεθνείς πρακτικές, καταδικασμένη να αποτελεί το αρνητικό παράδειγμα. Μια χώρα ανίκανη να πιστέψει στην ίδια την ικανότητα των ανθρώπων της. Πιστεύω ότι το ανθρώπινο δυναμικό, η τεχνογνωσία και οι δυνατότητες των επιστημονικών φορέων της χώρας, εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις για ένα ορθά δομημένο ενεργειακό πρόγραμμα.

11. Η ενέργεια ως αναγκαία προϋπόθεση για την «Αλληλεγγύη των Γενεών»

Τέλος, είναι δεδομένο ότι θα παραδώσουμε στην επόμενη γενιά μια χώρα με μεγάλα και δυσεπίλυτα προβλήματα.

Μια χώρα με ένα έντονο **δημογραφικό** πρόβλημα.

Ένα **ασφαλιστικό** σύστημα σε ατέρμονη αναζήτηση πόρων.

Ένα **συνταξιοδοτικό** σύστημα στα όρια του. Μια κοινωνία στην οποία οι εργαζόμενοι θα είναι λιγότεροι από όσους θα βρίσκονται σε ηλικία συνταξιοδότησης ή εκτός αγοράς εργασίας.

Ένα κόστος εκατοντάδων ίσως δισεκατομμυρίων ως το 2050 για πολιτικές προσαρμογής στην **κλιματική αλλαγή** και για την προστασία του περιβάλλοντος.

Εκατοντάδες χιλιάδες **άνεργους** και ξενιτεμένους συμπολίτες μας.

Ένα **κοινωνικό κράτος** με τεράστια κενά χρηματοδότησης.

Ένοπλες δυνάμεις με μεγάλες ανάγκες σε σύγχρονα οπλικά συστήματα για την προάσπιση του εθνικού χώρου.

Δεν βρίσκομαι στην πολιτική για να ισχυριστώ ανεύθυνα ότι η αξιοποίηση των ενεργειακών μας πόρων θα μετατρέψει την Ελλάδα σε «Μεσογειακό Εμιράτο» και θα λύσει ως δια μαγείας τα προβλήματα. Ωστόσο δεν μπορώ να παραβλέψω ότι υπάρχουν προοπτικές εισροής σοβαρών εσόδων για το ελληνικό δημόσιο, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την αποφασιστική άμβλυση των παραπάνω προβλημάτων.

Δεν αρκεί ο προϋπολογισμός της χώρας να ελαφρυνθεί από το οικονομικό βάρος που όλοι σηκώνουμε για την εισαγωγή ενέργειας. Ένα φιλόδοξο «ταμείο αλληλεγγύης γενεών» με έμφαση στην ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης από τα έσοδα των υδρογονανθράκων, θα συμβάλλει ώστε η επόμενη γενιά να διαμορφώσει το μέλλον της με τους δικούς της όρους και όχι με αυτούς που της επιβάλλουν οι σημερινοί περιορισμοί της χώρας.

Είναι μια προοπτική την οποία δεν μπορώ να αρνηθώ στη χώρα μας, επικαλούμενος τον θεωρητικό κίνδυνο ενός ατυχήματος, του οποίου οι όποιες ελάχιστες πιθανότητες μειώνονται βαθμιαία με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου.

Είναι καιρός η χώρα να ξεφύγει από τις απαισιόδοξες διαπιστώσεις προβλημάτων χωρίς κανένα ορίζοντα λύσης. Είναι καιρός να αδράξει τις ευκαιρίες που της προσφέρονται.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, η κύρωση των συμβάσεων, αλλά κυρίως η μετέπειτα έρευνα και η δυναμική αξιοποίηση των ενεργειακών μας πόρων, πιστεύω ότι αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εθνική μας ανεξαρτησία και ασφάλεια.

Παναγής Καππάτος,

Βουλευτής Κεφαλονιάς και Ιθάκης